

Remissyttrande

Handläggare
Marie Hallberg
Havsplaneringsenheten
marie.hallberg@havochvatten.se

Datum 2025-09-30

Dnr 2025-2396

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ref: Dnr. LI2025/01327
e-post: li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet *Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)*, delbetänkande av SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tillstyrker i huvudsak de slutsatser och bedömningar som redovisas i betänkandet *Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)*. Myndigheten välkomnar utredningens arbete för en mer sammanhållen och tydlig tvärssektoriell styrning, där funktionella geografier och territoriella samband beaktas i större utsträckning för en regional hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten vill särskilt lyfta betydelsen av funktionella geografier och kopplingar vad gäller mark- och vattenanvändning, inklusive kust- och havsområden. En integrerad territoriell politik bedöms stärka Sveriges möjligheter att nå miljö-, klimat- och utvecklingspolitiska mål.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten välkomnar och tillstyrker utredningens ansats att förtydliga territoriella politiska mål, ansvarsfördelningen och styrning, samt att stärka samverkan mellan stat, regioner och kommuner. Myndigheten vill betona behovet av tvärssektoriell styrning och betydelsen av att beakta funktionella geografiska förutsättningar. Dessa aspekter är grundläggande vid planering av mark- och vattenanvändning, där hänsyn behöver tas till avrinningsområden samt andra regionala naturgivna förutsättningar såsom förekomsten av naturresurser, höga naturvärden och väsentliga ekosystemtjänster, vilket är betydande för en långsiktig hållbar regional utveckling.

Myndigheten lämnar följande generella och specifika synpunkter utifrån delbetänkandets disposition.

Generella synpunkter

- Mål för regional utveckling och landsbygdspolitiken

Myndigheten delar utredningens bedömning att målen för den territoriella politiken behöver bli tydligare. Tydliga mål med delmål antas underlätta samverkan, genomförande, uppföljning och lärande. Myndigheten stödjer även förslaget att målen bör omfatta de övergripande värdena *territoriell sammanhållning, effektiv och platsbaserad samordning* samt *lokal och regional förankring*. *Platsbaserad samordning* bedöms vara särskilt relevant mot bakgrund av platsernas varierande regionala förutsättningar, exempelvis när det gäller natur- och fiskeresurser och vattenmiljöer, livsmedels- och vattenförsörjning samt attraktiva och hälsosamma livsmiljöer att bo och verka i.

En samhällsplanering som utgår från *platsbaserad samordning* och geografiskt funktionella förutsättningar är även nödvändig för att säkerställa att sjöars, vattendrags, kust- och havsområdens inbördes relationer, ömsesidiga beroenden och påverkan beaktas. Ett sådant angreppssätt utgör en central förutsättning för att uppnå de nationella miljömålen, målen om god miljöstatus i sjöar, vattendrag och hav, samt för att på ett ändamålsenligt sätt kunna möta såväl aktuella som framtida samhällsutmaningar, exempelvis inom övergödning, klimatanpassning och biologisk mångfald.

Lokal och regional förankring är av särskilt vikt med hänsyn till regionala förutsättningar samt kommunernas grunduppdrag avseende lokal infrastruktur, planering av mark- och vattenanvändning och beaktande av berörda riksintressen.

- Ansvar och styrning

Myndigheten delar utredningens bedömning att en territoriell politik bör bedrivas i ett sammanhållet system där mål, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning hänger ihop. Bedömningen är väl motiverad i delbetänkandet, där verksamhetslogik för måluppföljning föreslås utgöra en del i genomförandet. Myndigheten ser fram emot den modell för ansvarsfördelning och styrning som utredningen avser att presentera i sitt slutbetänkande.

- Samverkan

Myndigheten instämmer med utredningens bedömning att samverkan med olika aktörer, ofta i form flerpартssamverkan, är en nödvändig förutsättning för att tvärssektoriella frågor ska kunna hanteras. Vidare delar myndigheten uppfattningen att en tydlig ansvars- och rollfördelning är av central betydelse för att aktörerna ska kunna samverka ändamålsenligt och kunna bidra till att politikens mål uppnås. HaV understryker här att havs- och vattenförvaltningen, inklusive havsplaneringen, har ett tydligt behov av tvärssektoriell styrning och samverkan med tydliga politiska mål. Detta är en betydande förutsättning för en effektiv och långsiktigt hållbar förvaltning av Sveriges vatten- och marina resurser. Detta innefattar exempelvis frågor om livsmedels- och dricksvattenförsörjning, naturresurser, möjliggörande av friluftsliv med hänsyn till riksintresset, samt energiförsörjning kopplad till planering av såväl havsbaserad energi som vattenkraft.

Avseende utredningens författningsförslag om tydligare regler om samråd i lagen om regionalt utvecklingsansvar har myndigheten inga invändningar.

- Regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik

HaV ser positivt på utredningens bedömning att målsättningar för politikområdena för landsbygdsutveckling och regional utveckling behöver förtydligas samt att en verksamhetslogik

för politiken behöver utarbetas, oavsett om det i framtiden kommer att vara ett gemensamt eller två separata politikområden.

Enligt utredningen är en av de avgörande frågorna för att uppnå målsättningarna för landsbygds- och regional utveckling förmågan att inom en bred politik etablera geografin som utgångspunkt för insatser, beslut och myndighetsstyrning. Myndigheten välkomnar utredningens ansats att intensifiera arbetet att aktivera andra politikområden att ta geografiska hänsyn, liksom behovet av en analys av på vilket sätt och i vilken omfattning geografiska hänsyn har beaktats inom sektorpolitiken.

Som miljömålsansvarig för miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* ser myndigheten positivt på att utredningen särskilt uppmärksammar de särskilda förutsättningarna, villkor och utmaningar som gäller för öar och skärgårdar.

Beträffande frågan om huruvida regional- och landsbygdspolitiken bör utgöra ett gemensamt eller två separata politikområden ser HaV fram emot utredningens vidare analys och slutliga bedömning. Myndigheten vill samtidigt framhålla att, oavsett vald riktning bör uppföljning och eventuell rapportering ske inom ramen för ett sammanhållet system för att säkerställa en resurseffektiv hantering.

Detaljerade synpunkter

- Utredningens anger på sid 92 att den nationella strategin ska vara vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna. HaV vill här uppmärksamma utredningen om att förordningen (2017:583)¹ i denna del uttrycker att strategin *bör* vara vägledande, vilket är en mindre skarp formulering. Även den källa som på sid. 92 anges i delbetänkandet anger ordagrant att strategin *är vägledande för inriktningen*, vilket också är en mindre skarp formulering och mer i linje med *bör* som förordningen anger.
- När det gäller beskrivningen av politiken för regional utveckling och EU:s strategier konstaterar myndigheten att EU:s strategi för Östersjöregionen inte nämns. Strategin utgör en av EU:s makroregionala strategier för internationell samverkan och har övergripande mål som överensstämmer med de hållbarhetsaspekter och delvis de territoriella värden som lyfts fram i utredningen. Den innehåller även en handlingsplan med sektoriella policyområden samt tvärssektoriell samverkan.

Ett flertal myndigheter, däribland Havs- och vattenmyndigheten, har i uppdrag att medverka i strategins genomförande samt att redovisa genomförda insatser och effekter för uppföljning. Myndigheten vill i detta sammanhang framhålla att vid utformning av modell för styrning och uppföljning av den territoriella politiken bör övervägas att, i den mån det är möjligt, finna synergier med de uppdrag som följer inom ramen för EU:s strategi för regionen.

- Beträffande utredningens beskrivning av regeringens styrning av myndigheter vill myndigheten upplysa om tidigare genomförda uppdrag inom ramen för regional utveckling. Föregående fleråriga uppdrag omfattade flera myndigheter och innefattade bland annat

¹ 3 § andra stycket Förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete

framtagande av verksamhetsbaserade strategier samt tillhörande rapportering och uppföljning².

Myndigheten ser fram emot utredningens slutbetänkande och bistår gärna i det fortsatta arbetet, utifrån eventuella behov av inspel eller underlag.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Mats Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Per Olsson, utredaren Marie Hallberg samt verksjuristen Fredrik T Lindgren medverkat.

Anna Ledin

Mats Svensson

Kopia till:

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet,
e-post: li.rul.remissvar@regeringskansliet.se

² <https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-havs--och-vattenmyndigheten/regeringsuppdrag/regeringsuppdrag/2018/langsiktig-strategi-for-myndighetens-medverkan-i-det-regionala-tillvaxtarbetet-2018.html>